

روایت هجرت امام خمینی

۱۸ مهر ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۰۴

از ۱۴ مهر ۱۳۵۷ که امام خمینی(ره) با ورود به پاریس مرحله تازه‌ای از هجرت ۱۴ ساله خود را آغاز کرد، دائماً تحت فشار ساواک بوده و تیمسار مقدم آخرین رئیس ساواک نهایت کوشش خود را برای محدود کردن امام در فرانسه به کار بست. این کوشش از طریق فشار ساواک بر سازمان اطلاعاتی فرانسه صورت گرفت.

در آن زمان ساواک به دستور شاه ماهانه کمک‌های مالی قابل توجهی را در اختیار سرویس اطلاعاتی فرانسه قرار می‌داد. فرانسویها بر روی این کمک‌ها خیلی حساب باز کرده بودند به طوری که وقتی در ۲۹ شهریور ۱۳۵۷ شاه به منظور واداشتن دولت فرانسه به فشار بر مطبوعات آن کشور برای سانسور رویدادهای انقلاب، دستور قطع کمک‌ها را صادر کرد، بلافاصله «کنت دومرانس» رئیس سازمان اطلاعاتی فرانسه در ۳۱ شهریور به تهران آمد و توانست شاه را از اجرای این تصمیم منصرف سازد. کمک‌های نقدی ساواک به سازمان اطلاعاتی فرانسه از نظر رژیم شاه اهم مناسبی برای واداشتن فرانسویها به تمکین از منوبات حکومت پهلوی بود. امام خمینی روز چهاردهم مهر وارد پاریس شدند و دو روز بعد در منزل یکی از ایرانیان در نوفل‌لوشاتو (حومه پاریس) مستقر شدند. مأمورین کاخ الیزه نظر رئیس‌جمهور فرانسه را مبنی بر اجتناب از هرگونه فعالیت سیاسی به امام ابلاغ کردند. ایشان نیز در واکنشی تند تصریح کرده بود که اینگونه محدودیتها خلاف ادعای دموکراسی است و اگر او ناگزیر شود تا از این فرودگاه به آن فرودگاه و از این کشور به آن کشور برود باز دست از هدفهایش نخواهد کشید.

دو روز پس از ورود امام خمینی به پاریس یعنی در ۱۶ مهر اداره کل سوم ساواک (اداره امنیت داخلی) نیازهای اطلاعاتی خود را در ۹ بند به اطلاع سرویس اطلاعاتی فرانسه رساند. این ۹ بند عبارت بود از:

- ۱ - مرتبطین و کسانی که با امام خمینی دیدار و گفت و گوهای دائم و همیشگی دارند و به نفع ایشان فعالیت می‌کنند، چه کسانی هستند.
- ۲ - چه کسانی تاکنون با ایشان ملاقات کرده و یا بعداً به ملاقات ایشان خواهند رفت.
- ۳ - غیر ایرانیانی که با ایشان ملاقات می‌کنند چه کسانی هستند.
- ۴ - از مقامات سیاسی و رسمی چه کسانی به ملاقات ایشان می‌روند و کدامیک از نشریات و خبرنگاران خارجی با ایشان ملاقات و مصاحبه می‌کنند.
- ۵ - علاوه بر ایشان و فرزندشان سیداحمد خمینی، چه کسان دیگری نزد ایشان در نوفل‌لوشاتو سکونت دارند.
- ۶ - چه ارتباطی می‌تواند میان ربوده شدن امام موسی صدر و مسکن گزیدن امام خمینی در پاریس وجود داشته باشد.
- ۷ - شماره تلفن‌هایی که اطرافیان ایشان با آن تماس می‌گیرند، تحت کنترل قرار گرفته و محتوای آن ثبت و ضبط شود.

۸ - آیت‌الله امام خمینی و همراهانشان تا چه مدت در فرانسه باقی خواهند ماند، و نهایتاً اینکه

۹ - تاریخ دقیق حرکت ایشان از فرانسه و مقصد بعدی ایشان به کجا خواهد بود.

فرانسوی‌ها نیز در چهارچوب همکاری‌های خود با ساواک از روز دوشنبه ۱۷ مهر ۱۳۵۷ شنود تلفنی برخی از فعالین سیاسی ایران مقیم فرانسه را آغاز کرد.

روز پنجشنبه ۲۰ مهر تیمسار کاوه معاون اطلاعات خارجی ساواک و دو تن از همکارانش وارد پاریس شدند. آنان در فرودگاه از جانب سرهنگ Lon.L رئیس واحد عملیاتی سرویس اطلاعاتی فرانسه و دو نفر از همکارانش مورد استقبال قرار گرفتند. تیمسار کاوه طی سه روز اقامت با همتای فرانسوی خود راجع به راههای کنترل هر چه بیشتر رفت و آمد امام، شناسائی ملاقات‌کنندگان وی و نشانی خانه‌ها و محل‌های اقامت آنها تلفن‌های آنان، موضوع حرکت امام به طرف الجزایر، سوریه، لیبی و ... بحث و مذاکره به عمل آورد.

روز جمعه ۲۱ مهر کنت دومرانش رئیس سازمان اطلاعاتی فرانسه به تیمسار کاوه که به ملاقاتش رفته بود گفت «تصمیم به اخراج امام خمینی از پاریس گرفته بود». وی گفت: «این تصمیم قرار بود در ۱۷ مهر عملی شود اما با مخالفت سفیر شاه در فرانسه روبرو شد» وی افزود «تصور سفیر این بود که اقامت امام در فرانسه به علت تسهیلاتی که این کشور فراهم ساخته، مفیدتر است تا عزیمت ایشان به کشوری که این امکانات در آن موجود نباشد.»

(ژیسکاردستن رئیس‌جمهور فرانسه در خاطرات خود نوشته است که دستور اخراج امام از فرانسه را صادر کرده بود. ولی در آخرین لحظه‌ها نمایندگان سیاسی شاه که در آن روزها در نهایت درماندگی قرار داشتند خطرواکنش تند و غیرقابل کنترل مردم را گوشزد کرده و در مورد عواقب آن در ایران و اروپا از خود سلب مسئولیت کرده بودند).

«مرانش» سپس با طرح این ادعا که «خمینی با تروریستهای فرانسه و ایتالیا ارتباط دارد» (عناصر اطلاعاتی فرانسه نیز چون همتایان ایرانی خود هر مخالفی را کمونیست می‌نامیدند) طرح ترور امام خمینی را پیشنهاد کرد. استدلال تیمسار کاوه جالب بود: او با اشاره به واکنش افکار عمومی در قبال قتل شیخ‌احمد کافی در یک سانحه اتومبیل، واهمه خود را از اینکه ترور امام اوضاع را به مراتب آشفته‌تر خواهد کرد، بیان داشت. گزارش سفر تیمسار کاوه در ۳۰ مهر ماه به اطلاع شاه رسید. در این گزارش پس از رؤیت شاه فقط ذکر شده بود «به شرفعرض ملوکانه رسید. ملاحظه فرمودند» به عبارت دیگر شاه دستور خاصی صادر نکرد و با استدلال کاوه موافق بود.

روز ۱۷ آبان ۱۳۵۷ «مرانش» به تهران آمد و با شاه ملاقات کرد. وی در این ملاقات تلگرام مخصوص والرئ ژیسکاردستن رئیس‌جمهور فرانسه را به اطلاع شاه رساند. «مرانش» به شاه گفت: «رئیس سرویس فرانسه افتخار دارد به شرف عرض پیشگاه مبارک شاهانه برساند که رئیس‌جمهور فرانسه همانطور که خواسته شده بود موافقت نموده که فشارهای لازم بر خمینی اعمال گردد. به موازات محدودیتهائی که دولت فرانسه تحت فشار رژیم شاه برای امام خمینی ایجاد کرده بود، ساواک به طور جداگانه خود گامهائی را در این راستا برداشته بود. از جمله برای تقویت موقعیت رو به ضعف رژیم پهلوی، در مطبوعات و رسانه‌های گروهی فرانسه، مبالغ قابل توجهی در اختیار مدیران، سردبیران و نویسندگان این نشریات و روزنامه‌ها قرار داد. مأموران ساواک در میان کسانی که به ملاقات امام خمینی در نوفل‌لوشاتو می‌رفتند نفوذ کرده و گزارشات، اخبار و اطلاعاتی درباره موقعیت ایشان و فعالیت‌هائی که انجام می‌دادند، برای ساواک تهران ارسال می‌کردند. ساواک برای بدنام کردن امام خمینی شایع کرده بود که وی به سرزمین کفر پناهنده شده است و گویا برخی از روحانیون و علمای میانه‌رو و متمایل به حکومت هم از این توطئه ساواک برای

بدنام کردن ایشان استقبال کردند.

اخباری هم وجود داشت که نشان می‌داد ساواک برای جلوگیری از انتشار تصویر صدای امام خمینی از طریق رادیو و تلویزیونهای فرانسه و دیگر کشورهای جهان، در دستگاههای گیرنده و فرستنده محل اقامت ایشان در نوفل‌لوشاتو خرابکاریهایی می‌کرد. ساواک از نخستین روزهای حضور امام خمینی در پاریس، به مأموران خود در فرانسه دستور داده بود اسناد و مدارک موجود و قابل دسترس را (برای پیشگیری از حمله احتمالی مخالفان به سفارت و نمایندگی ساواک در فرانسه) معدوم کنند.

در آذر ۱۳۵۷، سپهبد ناصر مقدم طی ملاقاتی با شاه، پیشنهاد کرد توسط پزشکی از نیروهای ساواک که در فرانسه اقامت دارد، امام خمینی با تزریق مواد سمی به قتل برسد، اما حاضران در جلسه، عواقب چنین اقدامی را برای رژیم پهلوی سخت خطرناک ارزیابی کردند و بدین ترتیب طرح مقدم مسکوت ماند.

ساواک به مراقبتهای خود از محل اقامت و فعالیتهای امام خمینی و اطرافیانش در نوفل‌لوشاتو ادامه داد و نیروهایی از آن در نزدیکی منزل ایشان در فرانسه خانه‌ای اجاره کرده و به طور دائم آمد و شدهای این منطقه را تحت کنترل داشتند. ساواک درباره روابط، ارتباطات و آمد و شدهای اطرافیان امام خمینی با مخالفان حکومت در داخل کشور نیز اطلاعات قابل توجهی در اختیار داشت و از طریق منابع نفوذی خود در میان مخالفان، به اطلاعات و اخبار فراوانی درباره مذاکرات، خواستها و محمولات و مراسله‌های پستی و نظایر آن دست می‌یافت. مراقبتهای ساواک بر ضد امام خمینی و اطرافیانش در فرانسه تا هنگام حضورشان در این کشور ادامه داشت. هنگامی که به دنبال خروج شاه از کشور، امام برای بازگشت به ایران اعلام آمادگی کرد، مأموران ساواک در فرانسه درباره این موضوع گزارشات لحظه به لحظه‌ای به تهران مخابره کردند. مقدم برای چگونگی برخورد با این موضوع، مذاکرات و گفت و گوهای مفصلی با دولت بختیار، فرماندهی نظامی، ژنرال هایزر، سفارت امریکا و نیز مأموران سیا در تهران و بعضی افراد و گروهها در داخل کشور انجام داد. راهکارهای مختلفی برای جلوگیری از ورود ایشان به ایران و یا برخورد با ایشان پس از ورود به ایران اندیشیده شد. نهایتاً چنین تصمیم گرفته شد که چاره‌ای جز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای ورود مسالمت‌آمیز ایشان به کشور پیش روی مسئولان امر و مذاکره کنندگان وجود ندارد. با این احوال شایعه ترور امام خمینی و گروه قابل توجهی از طرفداران ایشان پس از ورود به کشور، تا مدتها در میان افکار عمومی دهان به دهان می‌گشت و این نگرانی وجود داشت که به شهادت ایشان رژیم پهلوی حرکت انقلابی مردم را سرکوب کند. اما امام خمینی به رغم نگرانی‌های فراوانی که وجود داشت، روز ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ وارد تهران شد و ساواک نتوانست هیچ اقدامی انجام دهد.

منابع:

- کوثر، شرح وقایع انقلاب اسلامی، ج ۱، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- حدیث بیداری، حمید انصاری، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- مطالعات سیاسی، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی، کتاب دوم، پائیز ۱۳۷۲.
- قدرت و زندگی، خاطرات رئیس‌جمهور فرانسه، ترجمه: محمود طلوعی.
- ساواک، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی، مظفر شاهی.

منبع: «دوران»

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/31806> خمينی - امام - هجرت - روايت